

AC 639.

1015

1858.

№. 632

Ma = rahwa

K a l e n d e r

ehf

T å h t = r a m a t

1858

aasta peäle, pärrast

J e s u s s e K r i s t u s s e
sündimist.

Sel aastal on 365 päwa.

Vernus

trükkitud ja müüa W. Pormi jures.

Märkide selletaminne.

 noor ku. essimenne werand.

 täis ku. wiimne werand.

P. Pühha. p. pääw ja pärrast.

h. hommiko. l. louna.

ö. öhto ja öse. e. enne.

Joulo- ja Wastla-päwa wahhet on 5 näd.
dalat 5 päwa.

Der Druck dieses Kalenders wird unter der Be-
dingung gestattet, daß nach Beendigung desselben
der Abgetheilten Censur die vorschristmäßige An-
zahl Exemplare zugestellt werde.

Dorpat, den 31. Juli 1857.

No. 72. Abgetheilte Censor de la Croix.

Monne sündusse mälletus ja arw.

	Uastad.
Mailma lomisest	5807
Jesanda Jesusse Kristusse sündimisest	1858
Tarto linna allustamisest	828
Mil ristiusst Liivlandimale tulli	667
Tallina linna allustamisest	639
Perno linna allustamisest	603
Püssirohho leidmisest	516
Ramato trükkikunsti leidmisest	418
Lutterusse õige usso illeswõtmisest	341
Wannast katkoaiast	201
Surest näljast Liivlandi- ja Eesti-maal	163
Peterburri linna allustamisest	155
Teisest katkoaiast	148
Mil meie ma Wennerigi wallitsuse alla sai	148
Tarto sure koli ehk akkademi asutamisest	56
Mil usi rougid hakkati pannema	55
Kul Prantsus Musko tulli ja tedda Wenne rigist wäljaleti	46
Eesti-ma tallorahwa priiks lastmisest	41
Meie Keiseri herra Aleksandre sündimisest	40
Liivlandi-ma tallorahwa priiks lastmisest	39
Ue kirriko-seaduse järrel Jummalatenistus	24
Mil wiimane suur hinge-kirjutus olli	8
Meie armolinne Keiser Aleksander wallitsemas	4

Kristusse ümberleikamisest. Luth. 2, 21.

1 Resknädd.	Näri-pääw.	Alta Jummal!
2 Neljap.	Abel	Parras
3 Rede	Set	7, 8' h.
4 laup.	Enof	fülm.

Josevi põggenemisest. Matt. 2, 13.

5 Pühhap.	P. p. Näri p.	Luisfab.
6 Esmasp.	5 Kunn. Pühha	Lulene
7 Teisip.	Reinolt	ja
8 Resknädd.	Erart	niiske
9 Neljap.	Kaspar	
10 Rede	Paawli pääw	6, 33' ö.
11 laup.	Hugo	ilm.

Jesús 12 aastat wanna. Luth. 2, 41.

12 Pühhap.	1. P. p. 3 K. P.	Lulene.
13 Esmasp.	Atso	Annab
14 Teisip.	Pällo	fulla
15 Resknädd.	Weliks	
16 Neljap.	Madli	lund.

17 Rede	Tõnnise p.	10, 47 e.l.
18 laup.	Jaaf	Pilwes.

Tõteggiaist winamäel. Matt. 20, 1.

19 Pühhap.	9. P. e. Kr. ü. P.	Wagga
20 Esmasp.	Wab. Sebast.	ja
21 Teisip.	Nedo	
22 Resknädd.	Wintsend	pilwes.
23 Neljap.	lala	
24 Rede	Timoteus	10, 53 ö.
25 laup.	Paawli ümb.	

Seme langeb mitmesugguse Ma peäle. Luth. 8, 4.

26 Pühhap.	8. P. e. Kr. ü. P.	Niiske.
27 Esmasp.	Netta	
28 Teisip.	Karel	Külm
29 Resknädd.	Samuel	lähhab
30 Neljap.	ludolm	
31 Rede	Ann	fangemaks.

Iomal Januaril touseb päike kello 8, 11 minuti, ja lähhab loja kello 3, 49 minuti. Pääw on 7 ja ö 17 tundi pirk.

1 laup. | Pirit | ☉ 11,49' ö.

Kristusse kannatamisest. Luk. 18, 31.

2 Pühhap.	7. P. e. Kr. ü. P.	Küünla p.
3 Esmasp.	Hanna	Külm.
4 Teisip.	Wastla pääw	Selge
5 Kesknädd.	Tuhka pääw	taewas.
6 Neljap.	Lora	Kange
7 Rede	Rikart	fülm.
8 laup.	Salomon	

Kristust kiusatase. Matt. 4, 1.

9 Pühhap.	1. P. paastus	☾ 2, 35' ö.
10 Esmasp.	Edo	lund.
11 Teisip.	Rosa	Parras
12 Kesknädd.	Palwe pääw	
13 Neljap.	Penigna	fülm.
14 Rede	Walentin	
15 laup.	Eina	☉ 11,41' ö.

Kananea: ma naesest. Matt. 15, 21.

16 Pühhap.	2. P. paastus	Pehme
17 Esmasp.	Konstantin	ilm.
18 Teisip.	Anton	Sulla.
19 Kesknädd.	Susanna	Heitlik
20 Neljap.	Alon	ilm.
21 Rede	Nora	Külm.
22 laup.	Peetri pääw	

Kristus aiab kurja waimo wälja. Luk. 11, 14.

23 Pühhap.	3. P. paastus	☾ 7, 47' ö.
24 Esmasp.	Maddise pääw	Külm
25 Teisip.	Jehwin	lähhhab
26 Kesknädd.	Nestor	kangemaks.
27 Neljap.	Klaudius	lund.
28 Rede	Iustus	

10mal Webruaril touseb päike kello 7, ja läh:
háb loja kello 5. Pääw on 10 ja ö 14 tundi
pikk.

1 laup.	Ado	lund.
Kristus siddab 5000 meest. Joann. 6, 1.		
2 Pühhap.	4. P. paastus	Raunis
3 Esmasp.	Kadde	☉ 1, 48' ö.
4 Teisip.	Adrian	fülm.
5 Kesknädd.	Widrif	
6 Neljap.	Kotwrid	Pilwene
7 Rede	Perpetua	
8 laup.	Põri pääw	taewas
Jesust wissatasse kirowidega. Joann. 8, 46.		
9 Pühhap.	5. P. paastus	ja
10 Esmasp.	Mif	
11 Teisip.	Kaupo	☉ 9, 18' e. l.
12 Kesknädd.	Kregor	saeb
13 Neljap.	Ernst	tuislama.
14 Rede	Matilde	
15 laup.	lagus	Ennamiste

Kristusse sisselbitmissesf. Matt. 21, 1.

16 Pühhap.	6. P. paastus	pilwes
------------	---------------	--------

17 Esmasp.	Truto	☉ 1, 44' p. l.
18 Teisip.	Anno	ja
19 Kesknädd.	Josep	hakkab
20 Neljap.	Suur Neljap.	wihma
21 Rede	Suur Rede	
22 laup.	Rawael	andma.

Kristusse ülestoumissesf. Mark. 16, 1.		
23 Pühhap.	1. Ülestouism. P.	Heitlik.
24 Esmasp.	2. Ülestouism. P.	
25 Teisip.	Paasto Maria p.	☉ 3, 20' p. l.
26 Kesknädd.	Manuel	Tulene
27 Neljap.	Kustaw	ja
28 Rede	Kido	
29 laup.	Wane	wihm.

Kinnipandud uksist. Joann. 20, 19.		
30 Pühhap.	1. P. p. üll. P.	Raunis
31 Esmasp.	Tetel	foe.

8mal Martsil touseb päike kello 6, ja lähhab
loja kello 6. Pääw on 12 ja ö 12 tundi pikk.

1 Teisip.	Karjalastm. p.	Soe
2 Restnâdd.	Ingel	☉ 12,52' ö.
3 Neljap.	Werdinand	ja
4 Rede	Ambrosius	
5 laup.	Maksim	kuiw.

Heast karjatsest. Joann. 10, 11.

6 Pühhap.	2. P. p. üll. P.	Wägga
7 Esmasp.	Aron	selge.
8 Teisip.	Maalken	☾ 4' 2' p. l.
9 Restnâdd.	laus	Tulene.
10 Neljap.	leo	
11 Rede	Kerman	Wihm.
12 laup.	Julius	Tulene.

Ürritesse aia pärrast. Joann. 16, 16.

13 Pühhap.	3. P. p. üll. P.	Soe ja
14 Esmasp.	Künni pääw	wagga.
15 Teisip.	lemet	
16 Restnâdd.	Karin	☉ 4, 32' h.

17 Neljap.	Rudolw	Wihma.
18 Rede	Waler	
19 laup.	Maia	Pühhub

Kristusse ärraminneisest. Joann. 16, 5.

20 Pühhap.	4. P. p. üll. P.	fanger
21 Esmasp.	Rajus	põhja
22 Teisip.	Jürri pääw	tuult.
23 Restnâdd.	Albert	
24 Neljap.	Markuse p.	☾ 8, 16' h.
25 Rede	Toots	
26 laup.	Äddo	Selge

Sigest pallumissest. Joann. 16, 23.

27 Pühhap.	5. P. p. üll. P.	ja soe
28 Esmasp.	Wabo	Tulene.
29 Teisip.	Raimund	
30 Restnâdd.	Eraft	Willo.

10mal Aprillil touseb päite kello 4, 39 minuti, ja wereb kello 7, 21 minuti. Pääw on 15 ja ö 9 tundi ptt.

1 Neljap.	Suur risti p.	Wolbri p.
2 Rede	Sigismund	☉ 9, 24' h.
3 laup.	† leidmisse p.	Tulene.

Rõmustajast. Joann. 15, 26.

4 Pühhap.	6. P. p. üll. P.	Wihma.
5 Esmasp.	Rottart	Soe.
6 Teisip.	Nero	
7 Resknädd.	Jetta	☾ 11, 56' ö.
8 Neljap.	laas	Saggedad
9 Rede	Niggulas	
10 laup.	Kert	wihma

Pühhaft Waimust. Joann. 14, 23.

11 Pühhap.	1. Suiste P.	ood
12 Esmasp.	2. Suiste P.	ja
13 Teisip.	Witso	willo.
14 Resknädd.	Kristjan	
15 Neljap.	Sohwi	☉ 7, 41' ö.
16 Rede	Kreet	
17 laup.	Ofse	Wihma.

Jesus ja Nitodemus. Joann. 3, 1.

18 Pühhap.	3 aino Jum. P.	sed
19 Esmasp.	Wilip	
20 Teisip.	Pil	ilmad.
21 Resknädd.	Trino	
22 Neljap.	Mili	lähhääb
23 Rede	Aed	☉ 9, 57' ö.
24 laup.	Ester	pääw

Rittkast mehhest ja Laatsarussest. Lut. 16, 19.

25 Pühhap.	1. P. p. 3 a. J. P.	pääwale
26 Esmasp.	Eduart	
27 Teisip.	Peet	soje.
28 Resknädd.	Willem	
29 Neljap.	Mats	maks.
30 Rede	Wigand	☉ 4, 23' p. l.
31 laup.	Nelli	

10. Mail touseb päite kello 3, 36 min., ja lähhääb
loja kello 8, 24 min. Pääw on 17 ja ö 7 tundi pikk.

Eurest õhto sõmaaiast. Luk. 14, 16.

1 Pühhap.	2. P. p. 3 a. J. P.	Willo
2 Esmasp.	Merta	ja
3 Teisip.	Isio	wihma.
4 Resknädd.	Bridrika	Annab
5 Neljap.	Poniwasius	9, 51' e. l.
6 Rede	Artus	rohkeste
7 laup.	Isukretsia	

Arvakaddunud lambast. Luk. 15, 1.

8 Pühhap.	3. P. p. 3 a. J. P.	wihma.
9 Esmasp.	Dickem pääw	Soe
10 Teisip.	Blawius	ja
11 Resknädd.	Peep	mürristab.
12 Neljap.	Aulika	10, 15' e. l.
13 Rede	Tobi	
14 laup.	Tetlow	

Olge armolissed. Luk. 6, 36.

15 Pühhap.	4. P. p. 3 a. J. P.	Selge
16 Esmasp.	Justina	

17 Teisip.	Kirsti	Willo.
18 Resknädd.	Homer	Selge
19 Neljap.	Tints	ja
20 Rede	Minni	
21 laup.	Rael	tulene.

Rohkest kalla : sagist. Luk. 5, 1.

22 Pühhap.	5. P. p. 3 a. J. P.	8, 20' h.
23 Esmasp.	Aksel	Annab
24 Teisip.	Jani pääw	mürrista-
25 Resknädd.	Bio	misfe
26 Neljap.	Jeremias	wihma.
27 Rede	Waldefa	
28 laup.	Josua	11, 1' d.

Wariseride õigussest. Matt. 5, 20.

29 Pühhap.	6. P. p. 3 a. J. P.	Peter Pauli p.
30 Esmasp.	Islla	Uddu

9mal Junil touseb päike kello 3, 7 minuti, ja lähkää loja kello 8, 53 minuti. Pääw on 18 tundi 28 minuti ja õ 5 tundi 32 minuti pikk.

1 Teisip.	Teobald	wihm.
2 Resknädd.	Seina Maria p.	Kaunis
3 Neljap.	Kornelius	foe.
4 Rede	Ulrik	
5 laup.	Anselm	10, 15' ö.

4000 mehhe söötmisest. Mart. 8, 1.

6 Pühhap.	7. P. p. 3 a. J. P.	Annab
7 Esmasp.	Emetrius	head
8 Teisip.	Kilian	
9 Resknädd.	Annikas	soja
10 Neljap.	7 wenna pääw	wihma.
11 Rede	Eleonora	
12 laup.	Hindrik	Willo.

Walle : prohwetidest. Matt. 7, 15.

13 Pühhap.	8. P. p. 3 a. J. P.	Marreti p.
14 Esmasp.	Ponawent	☉ 1, 39' ö.
15 Teisip.	Apostl. lahkum.	Ilm
16 Resknädd.	Iarrats	
17 Neljap.	Aleksius	selgib

18 Rede	Rosina	ja
19 laup.	Kabbe	lähhab

Üllekohtusest maia : piddajast. Luk. 16, 1.

20 Pühhap.	9. P. p. 3 a. J. P.	pallawaks.
21 Esmasp.	Daniel	☾ 3, 57' p. l.
22 Teisip.	Maria Mahd.	Annab
23 Resknädd.	Kristi	wihma
24 Neljap.	Kristina	saggeda
25 Rede	Jakobi pääw	
26 laup.	Anna	mürrista.

Jerusalemma ärrarikkumisest. Luk. 19, 41.

27 Pühhap.	10. P. p. 3 a. J. P.	misfega.
28 Esmasp.	Plato	☉ 6, 30' h.
29 Teisip.	Olewi pääw	Rohkeste
30 Resknädd.	Enn	
31 Neljap.	Erm	wihma.

10mal Julil touseb päike kello 3, 35 minuti
ja lähhab loja kello 8, 25 minuti. Pääw on 17
ja ö 7 tundi pikk.

1 Rede	Peetr. wang.	Annab
2 laup.	Hannibal	soja
Wariserist ja tõlnerist. Luk. 18, 9.		
3 Pühhap.	11. P. p. 3 a. J. P.	wihma.
4 Esmasp.	Mia	1, 19' p. l.
5 Teisip.	Olo	Selged
6 Keisnäd.	Eugenius	õhtud
7 Neljap.	Tõnno	ja
8 Rede	Kotlep	tulene.
9 laup.	Romanus	

Kurdist ja teletumast. Mark. 7, 31.		
10 Pühhap.	12. P. p. 3 a. J. P.	Lauritse p.
11 Esmasp.	Olga	
12 Teisip.	Klara	3, 48' p. l.
13 Keisnäd.	Madde	Selged
14 Neljap.	Eusebius	pawad.
15 Rede	Küllli Maria p.	Heitlik.
16 laup.	Isak	

Preestrist ja Samaria : mehhest. Luk. 10, 23.		
17 Pühhap.	13. P. p. 3 a. J. P.	Ilmad

18 Esmasp.	Ieno	lähwad
19 Teisip.	Sebald	9, 52' ö.
20 Keisnäd.	Pernart	wägga.
21 Neljap.	Rut	heaks.
22 Rede	Willibert	
23 laup.	Safarias	Soe.

Kõnnest piddalitõbbiseft. Luk. 17, 11.		
24 Pühhap.	14. P. p. 3 a. J. P.	Pertli p.
25 Esmasp.	Iudwif	Heitlik.
26 Teisip.	Natalie	3, 51' ö.
27 Keisnäd.	Jeppart	Selge.
28 Neljap.	Kusti	Wihma.
29 Rede	Joann. hukf.	Willud
30 laup.	Aleksander	

Mammonast. Matt. 6, 24.		
31 Pühhap.	15. P. p. 3 a. J. P.	ööd.

10mal Augustil touseb päike kello 4, 39 minuti, ja wereb kello 7, 21 minuti. Päaw on 14 tundi 42 minuti ja ö 9 tundi 18 minuti pikk.

1 Esmasp.	Egidius	Sagge
2 Teisp.	Lisa	
3 Restnâdd.	Mango	6, 53' h.
4 Neljap.	Mal	wihma
5 Rede	Moses	
6 laup.	Magnus	saddo.

Maini; linna surnust. Luk. 7, 11.

7 Pühhap.	16. P.p. 3a. J.P.	Willud
8 Esmasp.	Maria sünd. p.	pawad.
9 Teisp.	Pruno	Selge
10 Restnâdd.	Lina	
11 Neljap.	Põri pääw	7, 56' h.
12 Rede	Sirus	
13 laup.	Amatus	taewas.

Wee; rõbbisest. Luk. 14, 1.

14 Pühhap.	17. P.p. 3a. J.P.	Risti üllend.
15 Esmasp.	Nikodemus	
16 Teisp.	Lena	Wihma.

17 Restnâdd.	Tõns	Heitlik.
18 Neljap.	Titus	3, 28' õ.
19 Rede	Werner	
20 laup.	Jana	Pilwes.

Suremast käsust. Matt. 22, 34.

21 Pühhap.	18. P.p. 3a. J.P.	Matteuse p.
22 Esmasp.	Morits	Willo
23 Teisp.	Hosea	wihm.
24 Restnâdd.	Joann. sam.	
25 Neljap.	Kleopas	3, 43' õ.
26 Rede	Joann. õpp.	
27 laup.	Adolw	Wagga.

Alwatud innimesest. Matt. 9, 1.

28 Pühhap.	19. P.p. 3a. J.P.	Miske ja
29 Esmasp.	Mihkle pääw	
30 Teisp.	Wentsel	willo.

11mal Septembril touseb päike kello 6, ja läh; hää loja kello 6. Pääw on 12 ja õ 12 tundi pikk.

1 Kesknaäd.	Wolmer	Wihmane
2 Neljap.	Prants	
3 Kede	Jairus	2, 18' ö.
4 laup.	Prantsiskus	ilm.

Pulma rideft. Matt. 22, 1.

5 Pühhap.	20. P.p.3a. J.P.	Leikuse P.
6 Esmasp.	Wides	Heitlik,
7 Teisip.	Alwil	wihmane
8 Kesknaäd.	Samel	ja
9 Neljap.	Pridrik	
10 Kede	Kai	4, 55' ö.
11 laup.	Purfart	willo

Kuninga, mehhe poiaft. Joann. 4, 47.

12 Pühhap.	21. P.p.3a. J.P.	ilm.
13 Esmasp.	Angelus	Niisked
14 Teisip.	Willemine	ilmad.
15 Kesknaäd.	Hedwig	Pilwes.
16 Neljap.	Tefla	
17 Kede	Dlop	10, 10' e.l.

18 laup.	Luta päaw	Selge
----------	-----------	-------

Kawwalast sullaseft. Matt. 18, 23.

19 Pühhap.	22. P.p.3a. J.P.	Lutteruse P.
20 Esmasp.	Wendelin	taewas
21 Teisip.	Ursel	ja
22 Kesknaäd.	Kel	
23 Neljap.	Sewerin	6, 25' ö.
24 Kede	Salome	wagga.
25 laup.	Krispin	

Kohto rahhast. Matt. 22, 15.

26 Pühhap.	23. P.p.3a. J.P.	Pilwitab.
27 Esmasp.	Kapitolin	Annab
28 Teisip.	Simon	külma
29 Kesknaäd.	Eltz	wihma.
30 Neljap.	Abfalon	
31 Kede	Wottele	

romal Oktobril touseb päike kello 7, 15 minuti, ja lähkää loja kello 4, 45 minuti. Päaw on 9 ja ö 15 tundi pikk.

1 laup. | Pühade pääw | 10, 19' d.

Jairi türest. Matt. 9, 18.

2 Pühhap. | 24. P.p. 3a. J.P. | Lingede p.

3 Esmasp. | Atko | Niiske.

4 Teisip. | Otto | Saeab

5 Restnäd. | Lotta | raitsakast.

6 Neljap. | Lenard | Kilm.

7 Rede | Enno

8 laup. | Brits

Hirmsast ärrarikumisest. Matt. 24, 18.

9 Pühhap. | 25. P.p. 3a. J.P. | 4, 1' h.

10 Esmasp. | Martin Lutt. | Pehmet

11 Teisip. | Martin piisk. | lund.

12 Restnäd. | Jonas | Selge

13 Neljap. | Arkadius

14 Rede | Bridrif

15 laup. | Leopold | 7, 11' d.

Witmsfest kohto pääwast. Matt. 25, 31.

16 Pühhap. | 26. P.p. 3a. J.P. | taewaš.

17 Esmasp. | Ottomar | Tulene.

18 Teisip. | Sofrates | Kilm

19 Restnäd. | Liisbet | lähhab

20 Neljap. | Amos

21 Rede | Maria ohw. p.

22 laup. | Pastian | kangemaks.

Kümnest neitsist. Matt. 25, 1.

23 Pühhap. | 27. P.p. 3a. J.P. | 11, 46' e.l.

24 Esmasp. | Surnutte Pühha | Pehme

25 Teisip. | Jofias | ilm.

26 Restnäd. | Kadrina pääw

27 Neljap. | Konrad

28 Rede | Jesajas

29 laup. | Katta

30 laup. | Ewart | külma.

Kristusse sisse sõitmisest. Matt. 21, 1.

30 Pühhap. | 1. Kr. tull. P. | Andresse p.

10mal Novembril touseb päike kello 8, 35 minuti, ja lähhab loja kello 3, 25 minuti. Pääw on 7 ja 8 17 tundi pikk.

1 Esmasp.	Arent	5, 5' ö.
2 Teisip.	Kandidus	
3 Restnäd.	Kola	Range
4 Neljap.	Parbo	fülm.
5 Rede	Sabina	
6 laup.	Niggola päärw	Pilwes.

Wimse päwa tähtedest. Luk. 21, 25.

7 Pühhap.	2. Kr. tull. P.	Annab
8 Esmasp.	Maria sam. p.	2, 43' p. l.
9 Teisip.	Juhum	pissut
10 Restnäd.	Lühhem päärw	lund.
11 Neljap.	Woldemar	Parras
12 Rede	Eili	fülm.
13 laup.	Luutsia	

Joannes wangi tornis. Matt. 11, 2.

14 Pühhap.	3. Kr. tull. P.	lund.
15 Esmasp.	Joanna	7, 15' h.
16 Teisip.	Alwina	Selge ja
17 Restnäd.	Hinno	wagga.

18 Neljap.	Kristohw	Parras
19 Rede	lot	
20 laup.	Abram	fülm.

Joannesse tunnistusfest. Joann. 1, 19.

21 Pühhap.	4. Kr. tull. P.	Toma p.
22 Esmasp.	Peata	Annab
23 Teisip.	Tohwer	7, 2' h.
24 Restnäd.	Adam. Ewa	rohkeste
25 Neljap.	1. Joulo p.	lund.
26 Rede	2. Joulo p.	
27 laup.	Ew. Joann.	Külm

Simeon ja Anna. Luk. 2, 33.

28 Pühhap.	P. p. Joulo.	Süra laste p.
29 Esmasp.	Noa	ja
30 Teisip.	Tawet	tuisf.
31 Restnäd.	Silwester	8, 59' h.

9mal Tetsembril touseb päike kello 9, 14 minuti, ja wereb kello 2, 46 minuti. Päärw on 5 tundi 32 minuti ja ö 18 tundi 28 minuti pikk.

Päwa- ja ku-warjutamissed.

Tännawode warjutakse päikest kaks korda ja kuud kaks korda, ja kummagist on üks meie maal nähtaw.

1) Ku warjutamine hakkab 15. Webruaril õhto kello 10, 56 minudi aial, ja lõppeb õst kello 12, 54 minudi aial. 2) Päwa warjutamine 3. Mart sil hakkab pärrast lounat kello 1, 5 minudi aial ja lõppeb kello 4, 3 minudi aial.

Krono - pühhad,
mis ue firrifo seadusse järrele ka Ma fir-
rifutes tullemad piddada.

1. Kuunla:ku 19. päwal. Meie sure Keisri Alek-
sander Nikolajewitsi wallitsusse hakkatusse p.

2. Jürris:ku 17. päwal. Meie sure Keisri ja
keige Wennerigi wallitseja Aleksander Niko-
lajewitsi sündimisse pääw.

3. Jürris:ku 23. päwal. Meie õnsa Keisri Ni-
kolai Pawlowitsi lesse praua, Aleksandra Weo-
drowna nimme pääw.

4. Heina:ku 1. päwal. Meie õnsa Keisri Niko-
lai Pawlowitsi lesse praua, Aleksandra Weo-
drowna sündimisse pääw.

5. Heina:ku 22. päwal. Meie sure Keisri praua
Maria Aleksandrowna nimme pääw.

6. Heina:ku 27. päwal. Meie sure Keisri praua
Maria Aleksandrowna sündimisse pääw.

7. Leikusse:ku 26. päwal. Meie sure Keisri
herra ja temma Abbitasa kronimisse pääw.

8. Leikusse:ku 30. päwal. Meie sure Keisri
herra Aleksander Nikolajewitsi nimme pääw.

9. Mihhliku 8. päwal. Esesarewitsi Suurwürsti
Nikolai Aleksandrowitsi, Wennerigi au-
järje pärris pärria sündimisse pääw.

10. Joulo:ku 6. päwal. Esesarewitsi Suurwürsti
Nikolai Aleksandrowitsi, Wennerigi aujärje
pärris pärria nimme pääw.

Neidsinnatsid Krono:pühhi petakse nenda
tui Paasto jutlusse päiwi.

Üllemawallitseja suggoselts.

Aleksander II. keige Wennerigi wallit-
seja ja Keiser, ja ka Pola-ma kuningas
j. n. e., sündinud 17. Aprillil 1818.

Maria Aleksandrowna, Keisri praua,
sündinud 27. Julil 1824.

Nende lapsed: 1) Esesarewits, suur-
würst ja aujärje pärria Nikolai Aleksan-

drowits; sündinud 8. Septembril 1843.

2) Suurwürst Aleksander Aleksandrowits; sündio. 26. Webruaril 1845. 3) Suurwürst Vladimir Aleksandrowits; sünd. 10. Aprillil 1847. 4) Suurwürst Aleksei Aleksandrowits; sündin. 2. Jaanuaril 1850. 5) Suurwürsti Printses Maria Aleksandrowna; sünd. 5. Oktobril 1853. 6) Suurwürst Sergei Aleksandrowits; sünd. 29. Aprillil 1857.

Aleksandra Weodorowna, Reisri emma ja õnna Reisri Nikolai Pawlowitsi leßpraua; sünd. 1. Julil 1798.

Reisri wennad:

1) Suurwürst Konstantin Nikolajewits; sünd. 9. Septembril 1827.

Temma praua Aleksandra Josepowna; s. 8. Julil 1830.

Nende lapsed: 1) Nikolai Konstantinowits; sünd. 2. Webruaril 1850. 2) Olga Konstantinowna; sünd. 22. Augustil 1851. 3) Wera Konstantinowna; sünd 4. Webruaril 1854.

2) Suurwürst Nikolai Nikolajewits; s. 27. Julil 1831.

Temma praua Aleksandra Petrowna; s. 2. Junil 1838.

3) Suurwürst Mihail Nikolajewits; sündinud 13. Oktobril 1832.

Temma praua Olga Weodorowna; sünd. 8. Septembril 1839.

Reisri õed:

1) Suurwürsti Printses Maria Nikolajewna, Leichtenbergi Printsi Maksimilianil leß-praua; sünd. 6. August. 1819.

Temma lapsed: 1) Maria Maksimilianowna; s. 4. Oktbr. 1841. 2) Nikolai Maksimilianowits; sünd. 23. Julil 1843. 3) Eugenia Maksimilianowna; s. 20. Martsil 1845. 4) Eugen Maksimilianowits; s. 27. Jan. 1847. 5) Sergei Maksim.; s. 8. Tetsbr. 1849. 6) Georg Maksim.; sünd. 17. Webruaril 1852.

2) Suurwürsti Printses Olga Nikolajewna, Würtembergi Printsi Karel Wridrik Aleksandre praua; s. 30. Aug. 1822.

Helena Pawlowna, Württembergi Printsess,
Suurwürost Mihail Pawlowitsi lest praua;
sünd. 29. Detsembril 1806.

Emma Tütar: Katarina Mihailow-
na, Mecklenburgi-Strelitsi Hertsoogi Ge-
org August Ernst Adolw Karl Lud-
wigi praua; sünd. 16. Aug. 1827.

Maria Pawlowna, suurwürosti Printsess,
Weimari-ma wallitseja Karel Wridriko
lest praua; sünd. 4. Webruaril 1786.

Anna Pawlowna, suurwürosti Printsess,
Hollandi-ma kunninga Willem II. lest
praua; sünd. 7. Januaril 1795.

Teada = andminne,

mil ramato-postid tulleswad ja lähhawad.

Igga Restnaddala ja Laupäaw tulleswad postid,
ja towad ramatuid iggast Ma jaust, lähhawad ka
neilsammal päiwil jälle ärra.

Igga Teispäaw ja Redel pärrast lounat kello 4
kunni 6, woetakse wasto rahha-ramatuid ja muud
hinna wärlisessid asjad mis Riia, Tartu, Moskwa ja
keige Wennerma sisese lähhawad; agga muud ramat

tud igga Restnaddal ja Laupäaw enne lounat kello
8 kunni 10. — Ramatuid mis Tallina, Peterburri
ja Saremale lähhawad, igga Restnaddala ja Lau-
päaw pärrast lounat kello 4 kunni 6.

Ramatuid mis keige Wennerma risti lähhawad, maks-
wad 10 kopekka hõbbedat lodi peält.

Eada päiwe näitus.

Näri = ku,

7mal Orgital 2 päwa. 10. Haapsalus 2 p.
17. Kollowerres, läne-maal, 2 p. 26. Keb-
laste-mois, linna laat 2 p. 27. Rakwerre-
linn. 2 p. Raplas 3. Redel pärr. Näri.

Rüümla = ku,

2sel Paltiskis 2 p. Walfas ja Willandis
saksa laat, mollemad 8 päwa. 3. Paide-lin-
nas. Kurressare-linnas, saksa laat, 10 päwa.
Lihholas, Esmaspä enne Waslapäwa. Au-
drus, Redel enne Waslapäwa. Willandis,
naddal pärrast Suurt Neljapäwa.

Jani = ku,

11mal Wõnno-linnas, 7 p. 16. Rakwerre-
linn., 2 p. 20. Riigas 3 naddalat, ja Talli-

nas, saksa laat 2 näd. 22. Willandi-linn.,
24. Walga- ja Wõrro-linn. 25. Paide-linn.
29. Tartu-linn. ja Tarwaste moisas.

Heina = ku,
2sel Karksi-mois. 20. Pernus saksa laat, 3
nädalat, ja Rigas willa laat 3 päwa. 26.
Wolmeri-linnas.

Leikusse = ku,
10mal Lemsi-linn. Moisekaste-mois. Wõr-
ro-maal, ja Walga-linnas. 15. Helme-moi-
sas. 24. Kosse- ja Kosi-mois, Wirro-maal.
27. Ue-moisas, Willandi-maal. 29. Killin-
gi-mois. 30. Kaantso-moisas.

Mihkle = ku,
2sel Abja-moisas. 4. Räppina-mois. 6. Ta-
keperri-mois., Helmekihh. 9. Adseli, Rastna-
Purtniko., Rouge-mois. ja Tartu-linn. 10.
Mõnniste-moisas. Oldre-moisas. ja Paide-
linn. Patkulla-mois. 13. Põrawerre-mois.
14. Antso-mois., Ue-mois. ja Haapsalo-linn.
15. Kuresfare-linnas. Koorte, Põltsama-
ja Sallatsi-mois. 17. Kirrepil, Tartomaal.

18. Audro-mois. 20. Wendra-mois. 21.
Paltiskis, Senno-mois. ja Wolmeri-linnas.
24. Jõhwis, Iihhola-, Wiljandi- ja Wõrro-
linn. 26. Tallinas 3 p. 29. Mihkli kirriko-
jures. Reblaste- ja Keila-moisas. Walga-
Rakwerre, Tartu- ja Wastse-linn. Pernus,
Esmasp. ja Teisip. enne Mihkli p. Jõe-
lehtmes, Harjo-maal nädal pärr. Mihklit.
Kapas, 1sel Redel pärr. Mihklit.

Wina = ku,
1sel Kuresfare-linnas 2. Waste-mois. 4.
Kollowerres, Länemaal. 6. Tarwaste-mois.
9. Lemsi-linn. 10. Rão-mois. 15. Lustiwerre-
ja Westi-mois. 16. Wõnno-linn. 23. Wol-
meri-linn.

Talwe = ku,
8mal Paide-linnas linna laat 2 päwa. 10.
Mustwe-küllas, Walga- ja Wõrro-linnas.

Jõulo = ku,
5mal Põrawerre moisas, linna laat. Mär-
jamal, 3. Kristusse tullemisse pühh. Per-
nus, Esmaspä ja Teisipä enne Jõulo.

Uel aastal.

Wifil: Oh Jummal Ioja, pühha Waim.

Nüüd jälle näinud meie film,
Et wannemaks on lainud ilm,
Ja Jummal wõtnud armoga
Meil ue aasta walmista.

Siis wõtta ue aastaga
Meid, Jummal, jälle kaitseda;
Keif päwad, mis sa ette tood
Ja keif, mis mullast uest lood.

Oh anna rahho wallitsust
Ja põldudele siggidust,
Mi tuida sinna isse tead,
Kes maad ja lünnad üllal pead.

Kes raske koormat kandwad siin
Ja kedda waewab haigus, piin:
Meid tomba wälja, awwita
Ja keiges häddas finnita.

Jah! aeg kül aastast aastani
Siin lähhab lendes eddasi;
Ka nenda meie temmaga
Siit same ärra ruttama.

Ei Ioja jätta omma wiit;
Ilm tulles ja ilm lähhab siit,
Ja igga ue aastaga
Saab rahwas arro teggema.

Oh olle, Jummal! päwad, ööd
Siis meie jures, meie tööd
Ja ihho terwist õnnista,
Et woime rõõmsast tännada.

Keif tundko rõmo maast ja weest,
Ja sojast päik'sest, pilwedest,
Ja õnnista keif Maarja maad,
Et meile tulles rõõmsad a'ad!

Ja on se sinno tahtminne,
Oh Issand, et ni mitmele
Sel aastal tulles wiimne tund:
Siin anna armo, rahho-und!

F. K. K.

**Misfuggune on lodusse polest ühhe
naesterahwa südda, ehk mis peäle on
naene keige ennamist mailmas?**

Algmisses löi Jummal taewast ja maad,
puud ja jõed, künnilinnud, widikad, meest
ja naest: se on jubba keikil teada. Agga
meest löi Jummal keige omma lomisse tö
peaks ja kroniks; ta ehhitas tedda pärrast,
fui keik walmis olli, ühhest mulla tükkist ja
seadis temmale sedda seisust:

„Wallitse ülle kallade, mis merres on,
ülle lindude, mis taewa al, ülle lomade, mis
wäljal ja metsas ellawad ja ülle keige ma!“

Jummala au, wäggi, tarkus ja pühhadus
pidi Adamal nago otsa ees kirjutud seisma.
Ta ihho ja hinge joud pidi tuggew ollema
keik teggema ja kandma, mis tehha ja kanda
tulli; sest faks kät rüppe pannema ja aegu-
tama: seks polnud mees mitte lodud. Jum-
mal andis temmale rammo, julgust, mois-
tust; agga heldus, hallastus, armas-
tus — ellawad need warrandusfed ka täi-

este mehhe rindus? Woib mees isseenne-
sega selle polest jubba rahhul olla? Ma
mötlén, ta leiab monda pudust.

Eks armas taewa isä teadnud sedda keige
parrem, sepärrast ütleb temina omma kenna
kättetö peäle watades: „Se ep olle mitte
hea, et innimenne üksi on, ma tah-
han temmale abbi tehha, mis tem-
ma kohhane on.“

Pärrast sedda, fui Adama abbi kasa ka
lodud olli, siis olli innimesse suggu ilmas.
Mees on wäe ja rammo, naene armas-
tusse täht. Mees peab ihho ja waimo
tuggewust, naene tassandust ja armastust
üllesnäitma; jubba temma náojumme, ta
süddame lahkus ja rahho armastus peawad
tedda, fui üht trööstiat loma tunnistama.
Ta peab ka wallitsema; agga mitte mehhe
kombel jou ja wäe läbbi, waid heldusse,
tassandusse, armastusse ja süddame lah-
kusse läbbi; sest trööstima, ja hütama
ja armastusses rõmustama, seks on
naene mailmas.

Panneme nüüd lühhidelt ühhe naesterahwa ello tähhele ja püame arrosoda, mis peäle tedda Zummal lonud.

Weiße Marri on 12 aastat wanna. Temmal on lahked taewasinnised silmad, kelle peäle fegi pahha melega ei woi wadata. Ta punnased palged ollid wärske ouna sarnatsed ja uled kui punnaseks wärwitud; ta näo peäl olli allati otsego se palwe luggeda: Armastage ühte teist, ärge tehke tülli, ärge pidage wiha! Marri wend Hans, temmast pole norem, on foggoni teine loom. Ta mäsäb ja müllab, karratseb ja karjub; ferd on ta laua al, ferd laua peäl; ferd sõidab ta kaksiti keppe selgas, ferd murrab omma mängo asjo kaffi ja teeb keif foggoni teisiti, kui Marri. Kas Hans nenda däl laps on? Ei olle; ta polle muud middagi, kuid sedda, mis wanna tutaw sanna ütleb: „Pois on ikka pois!“ — Marri istub waggusi emma kõrwas, ta mängib ühhe tittega, mäsäb tedda ridesse ja ridest lahti, panneb kättsisse,

wõttab kätkest wälja, maenitseb, nomib, õpetab, figutab ja tallitseb omma lomakest ja keige selle jures on ta ni tassane, lahke ja keif mis ta teeb, tahhaks ta heaga ja pallumisega tehha.

Pesseb emma ja tallitseb Marri weikest kahhe aastast õdest, siis ei te Hans sellega middagi teggemist; agga Marri aitab pesta ridesse panna, last figutada ja waigistada. Tulleb sant ukse tahha, siis wahhib Hans, agga Marri pallub emma käest tükki leiba ehk rahha foppiko ja tahhaks hea melega isse waese kätte anda ja nenda trööstida ja rõmustada, se on tehha, mis peäle ta lodud on.

Nenda õppib Marri armastama, trööstima, enne kui ta teab, kedda ja mis tal parrast armastada ja trööstida tulleb. Argo mõttelgo fegi, et Marri sedda üksi järrele teeb, mis ta ees näeb tehtawad; ei mitte, waid iggatseminne armastusses head tehha, on naesterahwa süddaniesse Zummalast lodud. —

Uega möda saab weifsest Mannist suur Marri. Ta eelli tännini lahkeste keikide inimeste silma watanud, ei kellegi eest silmi mahha lõnud; agga kes teab, kust se tulleb, Marri ei julge ennam nenda lahkest watama. Tal on kui näeksid teised, isseärranis meesterahwas, ta süddant läbbi. Ta südda on puhhas, sepärrast kartlik. Ta tunneb middagi ommas süddames ollewad, kel ta isegi nimme ei moista anda. Ta kardab, ta häbbeneb, ja ei tea isegi, mispärrast.

Pääw päwalt ja nädal nädalalt saab Marri ommast süddamest ennam arro. Ta kofkub; kardab nisuggust süddame tundmist pattuse ja rojase ollewad. Püab unnustada, püab muud mõttelda kust wõtta! Wäggise küssendab südda: „Sa pead armastama! sest seks on sind Jummal lonud!“

Marri ei tohhi omma emmalegi ilmutada mis ta süddames ligub. Ta lodab weel süddamest jaggo sada, tedda wait sulguda ja lämmatada walle! tulli touseb pääw päwalt suremaks. Keif waew ja wastosõd.

diminne on ilma asjata. Ta ei julge weel kellegi meesterahwa kuio omma süddamesse wastowõtta; agga ta tunneb selgeste, kaua se nenda ei woi jada, ta peab armastama! Agga kedda?

Tahhab Marri ses tundmisses keif mahha jätta, keigest tagganeda, Issanda prudiks jada, teiste eest palluda ja kannatada, kunni ta hing ihhust lahkeb jah, kui ta sedda woib — hea kü! ja keigest parrem; agga keikile polle sedda antud.

Tahhab Marri teiste heaks isseennast ohwerdada, haigede jures walwada, neid awitada, nende hawad sidduda, mahhajatud lapsi korristada, puhastada, Issandale kaswatada jah, kui ta sedda woib, — ka se on armastus, suur armastus; agga keikile polle se mitte antud.

Tahhab Marri ommas armastusse tundmisses issamaad ja suggulasi mahhajätta ja kui se tal woimalik olleks, waeste pagganatte jure miinna, nende naesterahwast juhhatada, nende lapsi harrida ja õppetada ja nenda is.

seennast ärrasalgades Issanda rigi kasma-
misfeks ja liggimesse heaks ellada. Jah,
kui ta sedda woib, — ka se on ar-
mastus, suur armastus agga keif
polle seks mitte lodud.

Ennam eht wähhem wois Marri sedda
keif tehha ja teggi ka; — agga wimaks
tungis ommeti middagi senna wahhele: ühhe
nore mehhe silmad kaisid, nago püssifulid
Marri süddamest läbbi ja se haaw ei parra-
nenud mitte ennam ärra. Marri silmad ol-
lid noremehhe süddames seddasamma hawa
teinud. Asjad kaisid, nago sedda iggamees
teab monne aia pärrast olli Marri
naene ja seks olli ta lodud.

Jummal õnnistas ta abbiello, Marri olli
teisel aastal mitte üfsi naene, waid ka em-
ma. Jah emma! se on armastusse pärris
nimme. Kus armastus end ial ilmutab,
eks ta seal end ikka, kui emma ei ilmuta?
Üks emma kannatab wässimatta, awwitab
murretseb, walwab, tõstab, õppetab, mae-
nitseb, juhhatab, ja keif wässimatta, tüddi-

matta, nago emma. No nenda
teeb armastus, ja sedda armastust on Jum-
mal naeste rindu pannud. —

Aega möda andis Jummal Marriile mitto
lapsoketi. Seal istub ta nende keskes rõ-
mus, nago kunningas aujärje peäl. Üks rin-
na otsas, teised ta põlwele naal, keif waat-
wad ta otsa, keifide filmist paistwad ta en-
nese ja ta armsa abbikasa silmad wälja.
Marri on süddamest rõmus. Ta südda õh-
kab Issanda pole omma pisisufeste eest, ta
silmad lähwad tanno pärrast märjaks: nende
pärralt on ka taewariik! —

Karjatab neist üks — siis ta kohkub; kuf-
kub monni mahha, siis ta jookseb appi; ta
on naene, ta on emma, ta peab armas-
tama. Ni pea kui ühhe ainsa jures mid-
dagi pahha näeb, maenitseb, õppetab, kar-
ristab ka wahhest sekka, — agga karistus
teeb ta ennesele ennam wallo, kui lapsele.
Oh kui se korda lähhaks, ta kaswataks neid
keif inglisk ja kellegi peäle ei peaks pahha
kombede tolm langema; sest ta emmalik ar-

mastus tunneb ärra, et temma mitte üksi laste sünnitaja, waid ka nende keige esimenne foolmeister peab ollema, ja et need sannad ja ello kumbed lastele keige kauem mele jäwad, mis nad emma ümber romades ja joostes kuulwad ja näewad. Ta tunneb ärra: Mailm jääb ni heaks ehk pahaks, kui emmad tedda keige esmalt tewad. —

On Marri omma pissufestega üksipäinis, siis lasseb ta neid põlwili heita, panneb nende pissufesed käed kokko, heidab isse nende sekka põlwili, õppetab neid Jummalat paluma, ütleb neile, fuida innimenne tännoga ommad silmad taewa pole peab tõstma, fuida Jummal meid armastab ja fuida meie teine teist peame armastama. — Ta ei tunne muud õnne, kui sedda, mis Jummal ta rindu pannud, se on armastus!

Et mailmas weel muud lusti ja rõmo on, sedda on Marri ärraunnustanud; ta ei ella nüüd enam mudega ja mudele, kui omma lapsokestega ja lapsokestele.

Kest õsel istub ta kurn ja kahwatand ühe weikese sängi ees. Mikspärrast? Jah, üks temma armsaist on haige! Ta nuttab, pallub, sillitab, tõrjub kärebed ärra ja õhkab Jummal pole. Kui omma werrega, mis ta soonte sees tufsub, last surma suust woiks peasta: warsti lassiks ta sedda joosta! — Emmad, kes teie õiged emmad ollete ja sedda loete, üttelge, kas ma wallelan?

Näddalid lähwad möda, laps on alles haige, emma armastus ei wässi mitte ärra temma sängi serwal walwamast. Marri on ärralõpnud ja kahwatand, ta tunneb, et kaua enam wasto ei joua panna; agga kas ta sepärrast järrele jättab? Ta on jo naene, ta on emma, ta ei woi waggusi omma last surma holeks jätta. Jäeb ta isse ka seal jures haigeks, agga armastus ei jõe mitte haigeks, funni lihha temma lihhas ja werri temma werrest jälle möda tubba ümber jookseb; ja kui ta murre ja walwamine tedda ennast ka haua äre peäle on saatnud: ta naeratab weel surma wodi peäl, kui omma lap-

sofest jälle terwe näeb ollewad. — Jummal
aitab agga Marrit ja keif on wimaks jälle
nago enne olli ja Marri südda tanno täis.
Marri abbikasa on terwise polest priske mees.
Ta teeb omma tööd, ta kaupleb ja wõrit-
seb, püab ja nouab igga wisi, et ilmaft ärra-
minnes omma lessele ja lastele middagi woiks
järrele jätta; agga ta unnustab saggedaste ärra-
ra, et need, kes rikkaks püüdwad sada, kuu-
satusse sisse langewad. Ta saab saggedast
pettetud, mitto ettewõtmist, mis Jummalaga
polnud hakkatud, lähwad ka raisko. Sag-
gedaste tulles ta õhto koio, nukker ja pah-
hane, kulm kortsus, sannad karredad, meel
haige. Siis on kord leem liig solane, kord
leib maggedaks jänud, kord laste karras-
tuur; leiab wigga ühhest, wigga teifest. Se
on parrago saggedaste meeste wiis!
Mis teeb nüüd Marri? kätsub, rapleb,
sõimab, mis läbbi asfi hullemaks lähmaks?
Kui ta sedda teeks, polleks ta õige naese
nimme wäart. Ta woitleb kül, agga mitte
woõreti sõariistadega: Ta pallub, on lah-

ke, melitab, waigistab, leppitab maggusa
sannadega, funni mees jälle naesele kät an-
nab ja lahkestes pallub: „Kulla pai Marri!
sa olled paljo parrem, kui minna. Anna
mulle andeks! Ma tulin selle ja selle pah-
handussega koio“ n. t. s. Müüd on asjad
jälle hästi. Mis sedda teinud? Müüd mid-
dagi, kui õige naese armastus. — Tul-
lewad õnnetused, äpartused, kahjud, kust
meel ei mõtle ja mees saab jälle nukraks,
wässib kannatades, tahhaks peaga läbbi sei-
na joosta ja wihhastab, et mitte nenda ei
lähha, kui temma tahhaks ja nurriseb Jum-
mala ja innimestega. Jälle on Marri, kui
Jummalast lodud mehhe abbi. Ta trööstib,
waigistab ja pühhib mehhe higgi otsa eest;
rägib Jummalat armust, heldussest ja issa-
truussest; ütleb: kedda issa karristab, sedda
temma armastab ja kui karristamine on
meelt parrandades waggusi kantud, siis sa-
dab temma rahhulist õigusse wilja. Se ei
woi muido olla: mehhe meel jääb jälle waik-
seks, ta heidab ennast Issanda wäggewa

käe alla ja kannatab, kunni jälle mürrista-
misse järrel, päwa paiste ja kurbdusse järrel
rõõm tulleb. Jah, külm on wägga tõssi, mis
tarf kunningas Salomon ütleb: „Kes hea
naese saab, se saab sure warra, mis ennam
on, kui külm ja perlid.“ (Opp. sann. 31.)

Nenda armastades ja armastusse semet
wälja külwades, lähhab Marri aasta aas-
talt wannemaks. Monned ta lastest lähwad
mulda, ta mattab neid kibbeda silmaweega
mahha ja tunneb wallo, kui olleks ta ihho
liikmed ärra leigatud; teised kaswawad ül-
les ja monned neist tewad kõlbmatta elloga
emma süddamele weel suremat wallo, kui
olleksid nemmad mulda lainud. Agga tem-
ma jäeb ikka armastajaks emmaks, pallub
kurwastab, mürritseb nende eest ja otab, et
Zummal neid wõttaks taggasi pöördä ja õige
tee peäle sata. Kui temma ka mitto kord
tahhaks, ta ei woi teisite tehha. Ta on
naene, on emma, ta peab armastama.

Wimaks on Marri wannaks, üsna wan-
naks innimesseks sanud. Naggo kortsus, pea

hal, käed wabbisewad, heäl kõrriseb: nüüd
on wist ta südda ka, nago kustund tullesse,
armastussest tühhi ja külm? — Jah nenda
mõtlemis meie; agga walle! Naene peab
armastama kunni weel wimast hinge õhko ta
rindus on. —

Marri on wannae mmaks sanud. Tal
polle kaua rahho ühhe lapse jures olla ta tah-
hab ka teisi nähha; kannab omma lastelapsi
sülles, figutab neid maggama, mängib nen-
dega, aiab neile kenna juttusid ja keit on ta
käes ja hõlmas kinni. Ta on hea innimenne
nüüd lastega jälle lapseks sanud. — Teame
jo igga mees, mis se nimme „wannae m-
ma“ lastel tähhendab. Hüüdke agga: lap-
sed, wannae mma tulleb! külm siis näete,
kuida nad filkades kookojooswad, nago kan-
nad, kui terri ripputakse ja tibbu! tibbu!
hütakse. —

Meie olleme nüüd ühhe naesterahwa ello
ühhest otsast teise lühhidelt labbiwatanud;
Marri olli laps, sai tüdrukus, emmaks ja

wimaks wannaemmaks. Mis olleme leidnud? Sedda, et armastus naesterahwaga nisamma, nago maggus hais monne lillega, ühte on lodud: lil annab head haiso, mitte et ta tahhab, waid et se temmal lodud on, nenda armastab ka üks naene, mitte tahtmisse, waid lodusse polest. Juhtub monni teist wisi naestest mõtlema ja räkima, kui meie siin olleme teinud, sel tulletame mele: wälja rohtude seas on ka koerputked, karroohhakad, nõggesed ja kogoni fihwtist mürgi rohto, mis surma sadab; agga sest meie se ferd ei rägi; ka neilgi on omma hais ja ka nurjatuma naese süddames omma wisi armastus.

Jutto jätüks kuulge weel üht juhtund asja, mis Hollandimaal on sündinud ja minno naeste kitusel toeks woiks olla, et: senni kui naene ellab, senni temma ka armastab. — Antwerpi liina jures on üks waeste leitudlaste maia ja hullomaia üsna teine teise kõrwas. Mollema maiadel on üks hoow ja üks ouewärraw kofko; üks

ainus müür lahutab teist maia teisest. Aastal 1830 olli siin södda. Liinast lasti, wäljast lasti, mitmed maiad põllesid ja rahwas kissendas, nago se parrago sõa ahvastuses on. Wimaks hakkasid tullepombid, ka nimetud maia peale langema ja maia mitmest kohhast põllema. Oh hädda! Mis nüüd nende wäetima laste ja hullo innimestega teha? Ellusalt ei woi neid ommeti laska ärrapõlledda. Korraga peastid laste ja hullude tallitajad keik üksed lahti ja kässid igga üht pöggeneda ni hästi, kui wois ja moistis. Seäl tõttasid nüüd lapsed ommalt ja nõdra arroga mehhed ja naesed ommalt poolt küljest howi peale wälja. Olli peälegi õ aeg ja polnud muud walgust, kui sedda, mis sõatulli ja põllemad maiad andsid. Ehf külhaige moistusfega, tundsid ommeti hullud ärra, et hädda ka olli. Mehhed kissendasid, farjusid, nago metsellajad ja joofsid wimaks, kui üks ees hakkas minnema, keik üllelaste wärrawast wälja. Sedda samma teggid ka hullud naesed, agga kuida? Lapsed nurratwad

ja wata! ka hullo naese kõrwad ei moi sedda ilma halledusseta kuulda. Nemmad ei jookse mitte ülle laste ehk ilma lasteta, nago mehed, waid igga üks tombab neist ühhe — kaks — kolm last sülle, kuida kegi joudis ja sai, ja kandwad howist wälja, katwad neid kinni, warjawad neid omma kehaga tulle ja fulide wasto. Kes lapsega ennam joosta ei joua, se ei jätta last ommeti mahha, waid jäeb jure seisma ja püab last hädä eest hoida. — Wata, nenda tewad hulludke naesed, kel mele tuhka ennam peas ei olnud! Ütle, kas nisuggune assi mitte süddant ei liguta? Üks naene woib terwist ja moistust kautada, agga armastus, emmalik armastus ei kao ta süddamest mitte. Ta ei moista egga tea ennam, mis ta rägib ja teeb, agga ta armastab! se on ta süddamisse Jummalast lodud ja jäeb senna, kunni südda weel tutsub. Kas ma ni suur naeste sõbber ollen, et ma nende armastust nenda kidan? No miks mitte? ma ollen jo ka naese poeg. Agga naesed, armsad naesed,

kedda ma, kui teie seks jäete mis peäle teid Jummal lonud, süddamest auustan; agga lassete teie ennestele sarwed pähhä, kihwad suhho ja kulliküned sõrme otsa kaswada: siis auustago teid rongad ja warresed omma lauloga, minno südda ei kanna siis sedda ennam tehha; siis polle teie ka mitte ennam sedda, mis peäle teid Jummal on lonud. — Jummal andko keige hea naestele kallist terwist ja hoidko meid pahhadega kokko satumast! —

Mees perrenaese ammetis.

(Ennemüistne jut.)

Olli ford üks mees kes hommikust õhtoni urrises ja nurrises, nago pudro padda kees. Tal olli allati pahha meel, ja ei teadnud issegi miks parrast? Waese naesel olli koera ello. Eo jures ei sanud perre ta mele parrast, koddo ei sanud naene ta mele parrast, — firrus ja wandus, et seina palgid raksufid. Ühhel õhtul heinamaalt tulles, olli luggu

jälle nenda. „Tulle Jummal appi — ütles naene — mis sa nenda kurri olled, home wahhetame ammetid ärra: minna lähhan perrega heinamale, sinna jaäd foio perrenae-seks!“ Mehhet olli hea tüf werd sarwe al, arwas naeste koddust tallitust mängo asjaks ja olli sellega rahhul.

Teisel hommikul — olli laupäwane pä — wöttis naene wikkati ölla peäle ja läks perrega heinamale, mees jäi foio tallitama. „No uus perrenaene, ütles naene naerdes, kui warri 2 sammo piti on, tulleme meie lounale. Et tänna pudru kedetakse ja warsket woid sisse pannakse, tead ja issege.“ — Esmalt hakkas mees holega woid löma; agga nattufese aia pärrast tulli jänno peäle, ta läks aidast kalja ehk tari toma ja jättis woi firno keskelt tubba. No kes ta ä wöttab? Parrajast kui ta tari nagga lahti teeb, näeb ta aida ukse peält, et sigga ülle ukse tuppä lähhab. Ta jookseb rutto mäele, et sigga forefirno ümber ei lüfka; agga kui mees appi saab, on firn jubba ümber ja emmis lakkub põrman-

dalt foort. Ta südda saab täis, wöttab paiafogo, annab seale pähhä, juhtub ka hästi hinge kofta, emmis sipleb weel nattuke, heidab hinge ja 9 nädalast pörsast on korraga waesedlapsed! Nüüd tulli tal mele, et tari nagga esmalt lahti jäi, jookseb rutto aita, agga — wiimne tikk olli aida alla puggenud. Mis läind se läind.

Ta leidis weel foort ja hakkas ueste woid löma. Agga tari rabba ei woi fuiwaks jada. Ta lähhab kaewust wet toma, ja et kegi jälle forefirno ümber ei lüfka, wöttab ta firno kasa ja panneb senniks kaewo rakkade peäle; agga wet wälja wiinades lüfkab ta kogematta sulps! firno kaewo. Oh palla silt! Mis nüüd tehha? Koor olli kül kaewus wee peäl, agga kust tulleb woi pudro sisse? Louna olli warsti kä, woid kül ei olnud, agga piddi ommeti mees pudro feetma, tänna olli jo laupäaw. Mehhihe näggi ette ärra, et nüüd naerdud saab; ja kus weel emmis ja kaks firno täit foort! Ta läks aita otsma, kas mitte kohhegilt naese järrelt

woid ei piddand leidma? Ei leidnud; agga ühhe sure jahho tonni sees näitab üks weife püt põhjas ollewad: mist on seal woid sees! Ta lähhab ligutab weel enne pudro ümber, lasseb siis poddiseda, tõttab jälle aida jure, kargab maoli tonni serwa peäle ja tahhab pütti wälja wõtta. Tonnike on agga süggaw, mees ei ullata, sirrutab hästi, jallad kerfiwad takka ülesse ja — mehheke libbiseb pead piddi tonni, nago nugga tuppe. — Müüd ollid asjad hästi! Emmis maggas pakko tagga, — woi oius faemus, — taar olli aida al, — pudro põlles tullel — mees turtsus, ninna jahhude sees, tonnis, kussa ta ilma abbita olleks läkkatand: — — nenda leidis perrenaene omma maiatallitust faldas ollewad, kui louna heinamaalt foio tulli.

Et aastal 1858 ka nisuggusid nurrisejaid mehhi weel monned õöldakse ollewad: separtast olleme sedda luggo siin ülesse pannud — mällestusfeks.

Kaapsta taimedest.

Et tollo rahwal ennamiste igga fewwade kaapsta taimed puduwad, on wanna tuttam assi ja tulles sest, et mitto neist diete ei mois- ta isse taimed tehha ja kaswatada.

Kes head kaapsta ja kale taimed tahhab sada, se tehko jubba süggise hilja üht ni suurt mulla hunnikut aeda walmis, kui fewwade taimelabbaks arwab tarwis ollewad, ja katko sedda hästi õlgega finni, ehk tehko ka õllekuhja mulla-hunniko über, et muld talwel mitte wägga ärra ei külmeta, mis fewwade sullades paljo aega widab. Fewwade — feige parrem Paaftmaaria pawa ümber — kui lummi sullanud ehk hästi jubba wähhenenud on, tehko ta wärskest hobbuse sõnnikust üht jalla paksumt penart, mis jalga 4 lai ja ni pikk on, kui taime- maaks arwab tarwis ollewad, ja selle sõnnikopeenra peäle pango ta nüüd ommast mulla hunnikust $\frac{1}{2}$ ehk $\frac{3}{4}$ jalga mulda peäle ja tehko ühhetassfeks. On se tõ walmis, siis

soälutakse weel pari sörme paksuselt penifest rammust mulda senna peäle, küllitakse seemned walge liwaga seggatud, mahha, seggatakse kappoga sisse ehk, mis weel tullusam on, soälutakse pole sörme paksult weel rammust mulda peäle: siis on seemned maas. Pärast pannakse üht wörko ehk ka oksti peäle, et kannad külli ümber ei sibli. Hobbose sõnnik mulla al, annab soja ja peage hakkawad seemned iddanema ja tousma. Tullewad nüüd ehk weel kanged õ külmad, lund ehk räitsakast: se ei te neile middagi, waid kui taimed alles nored ehk ka jubba sured on, tulles neid iggal külmal hommikul külma kaewo weega nattuke fasta, mis külma jälle taggast tombab; agga igga ferd peab fastminne enne sündima, kui päike nende peäle paistab. —

Hilja küllitud taimed sawad ennamiste ma. kirpudest ärrasõdud. Zuh tub sedda ja waene perrenaene on kimpus, et ei tea, mis peab teggema, siis aitab wahhest se, kui rabba ka elud hästi ärra fedetakse ja selle kaelo

weega, kui külmaks läinud, taimed fastetakse, ehk soälutakse ka lubja ehk jipsi taimede peäle, mis neid taimede waenlasti ka ärra kautab. — Merre äärtse rahwal on parrem luggo, sest nemmad woiwad ommad taimed falla, — isseärranis weel taimede weega — fasta, mis feige parrem on. Kalla rasw annab head rammu, ja se hais kautab teif puttufad ärra.

Taime ma peab parras rammus ollema. Rammusama ma peal kaswawad taimed kül ruttem ja suremad, agga liig lopsakad ja korretad, mis istutamisse järrel kauem põewad, kui lahjema ma taimed. Kalla wessi annab ka lahja ma peal küllalt rammu ja on allati parrem, kui sõnniko wessi. Meed, kes ommad taimed eest otsa külma kartusse parrast finni katwad, jäwad neist saggedaste üsna ilma, sest nisuggused taimed on parrast wägga õrnad külma kartma, separrast te parrem nenda, kui üllemal õppetud, siis polle sul tarwis kaapsta taimede waewaga otsida ja falli rahhaga osta. —

Rahha armastajatele pähha
õppida.

Korjage rahha, et woite ellada, agga ärge
ellage mitte, et üks rahha woite korjada.

Tenige omma rahhaga rahha, agga ärge
lootke mitte, et rahhaga Jummal ees midagi
woite ärra tenida.

Piddage rahha kalliks, agga keddagit in-
nimest ta rahha pärrast kalliks.

Püüdke kasso sada, agga nenda, et fegi
teie kasso pärrast kahjo sisse ei jä.

Rehhendage hästi peast, agga ärge olgo
rehhendamine teil mitte pea asfi.

Äeg olgo teil wägga kallis, agga ärge so-
wige omma kasso pärrast mitte kallist aega.

Teie kaup seisfo teil kül süddames, agga
teie südda mitte kauba külges.

Moudke head kaupa, agga ärge tehke hea-
dust mitte kaubaks.

Piddage rahhast luggo, agga mitte ennam
siis, kui ta teie süddame rahho hakkab rik-
fuma.

Olge rikkad, agga ellage nenda, et teie
rikkus waesid kadedaks ei te.

Lammaste jalla többest.

Mõda lainud fewwadel olli mitmes pai-
fus nähha, et lambad priskeste söid ja jõid
agga ei sanud paigast ärra; jallad ollid alt
ärra. Kui pool korteri kõrmetud köömrid kor-
teri wina sisse pandi ja wiin sest hästi pru-
niks lainud, läbbi nartsu lasti ja ühhel päwal
kolme korrage lambale sisse anti, hakkas
lammas jälle kaima. More lambale woi tal-
lele anti pool ossa sisse. Misuggune köömri-
wiin woib ka teiste lomadele hea olla. Kel-
lel sedda juhtub, woib järrele katsuda; se ei
kulluta paljo perremest ja ei te kellegi lomale
kahjo. On fegi parremat leidnud, se andfo
sedda Perno Postimehhele teada, et leitud
abbi laiemale saaks lautud; sest headust ei
joua mele ial küllalt mailma sata. —

Monned sannad, mis tähhele sünniks panna.

— Ilma mõtlematta räkima, on ilma sihtimatta püssi lastma.

— Kurri himmo on esmalt teekäia, kes mõda lääb, pärrast sõbber, kes mõdraks tuleb ja wimaks perremees, kes meie ülle walisfeb.

— Kes tarkust õppetab ja isse targaste ei ella, on kui põllomees, kes allati kül põldo harrib, agga tal middagi senna peäle ei külwa.

— Laiskus käib ni tašsa, et waesus teda allati kätte saab.

— Kes wiikhas middagi teeb, on kui laewamees, kes fange tormiga ankrud wälja wiinab ja purjotama hakkab.

— Targad sõddiwad sannadega, rummalad ruskatega.

— Silm woib paljo nähhä, kõrw woib paljo kuulda, agga su peab wähhhe räkima.

Lamp